

Проект «Защитники Отечества в наших родословных»

Мой прадед – Свинарёв Иван Тимофеевич (1902 – 1943),
чьим именем я горжусь!

Вид работы – исследовательский проект

Участник проекта: Дарья З.

Волгоград 2018

Оглавление

1.Аннотация. Актуальность работы	3
2.Мой прадед	4
3.Заключение	8
Приложения	9

1.Аннотация. Актуальность работы

В данной исследовательской работе собраны факты об участнике Великой Отечественной войны Свинарёве Иване Тимофеевиче.

Цели работы:

1.Увековеченье памяти о прадедушке, Свинарёве Иване Тимофеевиче, участнике Великой отечественной войны, систематизация сведений, имеющихся о нём в данный момент.

Задачи:

1.собрать сведения о прадедушке из воспоминаний родных и близких,
2.систематизировать фотоматериалы, документы семейного архива, предварительно отсканировав их,
3.представить собранный материал в исследовательском проекте.

Источники информации:

1.воспоминания родных и близких,
2.фотографии из семейного альбома,
3.письма из семейного архива,
4.материалы обобщенного банка данных «Мемориал», созданного по инициативе Министерства обороны Российской Федерации в 2007 году - <https://obd-memorial.ru/html/about.htm>

5.материалы, размещенные в сети Интернет:

<http://infodon.org.ua/stalino/246>,

<http://forum.istorichka.ru/perma/2010/04/26/newest/1272282122>,

<https://donkraeved.livejournal.com/69665.html>

Актуальность проекта:

1.Принять участие в проекте «Защитники Отечества в наших родословных», который реализуется в рамках государственной программы «Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2016-2020 годы», утвержденной постановлением Правительства РФ от 30 декабря 2015 года.

2.Поддержать движение школьников Костромской области по поиску, описанию, осмыслению ратных подвигов своих предков такими, какими хранит их семейная память, семейный архив, созданию условий для укрепления чувства сопричастности детей и молодежи к истории России, обеспечению преемственности поколений через историю семьи.

Проблема исследования: имеется достаточно мало информации о судьбе прадеда Свинарёва Ивана Тимофеевича.

Объект исследования: мой прадедушка

Предмет: жизненный путь прадедушки

Методы исследования: опрос, исследования, беседа.

Предполагаемый результат: воссоздание малоизвестных страниц в биографии прадедушки.

Практическая значимость работы: сохранить информацию о прадедушке для последующих поколений нашей семьи.

2. Мой прадед

Мой прадед, погиб во время Второй мировой войны в возрасте 41 года. Судьба дважды давала ему шанс избежать службы в военное время, но он ни разу не воспользовался им, решив бороться, как и все остальные, за свою родину. Но второй раз закончился печально....

Родился он в июне 1902 года в селе Быково Сталинградской области. В 1920 году, во время Гражданской войны, моему прадеду тогда только исполнилось 18 лет, на фронт его не брали. Но, несмотря на это, он пошел воевать добровольцем на стороне красноармейцев, разведчиком.

Во время Великой Отечественной войны был начальником цеха обувной фабрики, которая поставляла обувь на фронт. И на этот раз он имел «бронь». Но, несмотря ни на бронь, ни на имевшуюся уже тогда жену и двух детей, он вновь решается идти добровольно воевать в октябре 1941г., разведчиком–лыжником. За время всей службы домой от него дошло только 2-3 письма, в которых сообщалось, что они то были в окружении, то ненадолго выходили из него. И так прошло два года в ожидании.

Как вдруг моей прабабке снится сон, в котором мой прадед потерял шапку. Целый день после этого она ходила и твердила как в бреду, что это значит, он голову потеряет. И как ни странно через неделю приходит извещение, о том, что Свиначев Иван Тимофеевич, 1902 года рождения, 854 сп, 2 б, 6 рота, Сталинградская область, с.Быково, пропал без вести.

Уже после окончания войны на протяжении многих лет в газетах печатались фамилии найденных погибших солдат, и моя семья все время следила за ними в надежде найти среди них Ивана Тимофеевича. И вот однажды, в 1976г., в газете «Сталинградская правда», в рубрике, специально предназначенной для родственников найденных погибших опознанных солдат, среди всех фамилий нашлась та, которую так долго ожидала увидеть семья. Редакция газеты ссылалась на журналиста г.Красноармейска Донецкой области Василия Николаевича Семенченко. С ним началась переписка. Как оказалось, он вел поиски родственников погибших солдат, список которых он обнаружил в некоем акте о захоронении советских бойцов и командиров, погибших в боях за город в феврале 1943г., найденном в архиве.

Также в акте говорилось: «11 февраля утром 4-й гвардейский Кантемировский корпус смелым рейдом в тыл врага внезапно вошел с боем в Красноармейск и примерно до 23 февраля 1943г. в городе и возле него шли ожесточенные бои. Позже наши войска были отведены к Барвенково. Многие части по неделе и больше бились в окружении вражеских войск».

На основе уже современных источников я выяснила, что в феврале 1943 года командование Советской армии (командующий Юго-Западным фронтом Н.Ватутин), после согласования со Ставкой, отдало приказ о наступлении на город Красноармейск. Операцию назвали «Скачок». Приказ выполнял вместе с другими частями 4-й гвардейский Кантемировский танковый корпус.

Наиболее упорное сопротивление противник оказал в районе Лисичанска, Славянска, Дружковки, Артёмовска, Балаклеи. К 7 февраля 1943 г. 1-я гв. армия с группой Попова были остановлены на константиновском и артёмовском направлениях. В Донбасс начали прибывать резервы противника из Западной Европы, а также отступающие войска из района Ростова, не утратившие свою боеспособность. Поэтому, командование фронта решило перехватить пути снабжения в тылу у противника. Наиболее подходящим пунктом в тылу противника был узел железных, шоссейных дорог и пр. коммуникаций Красноармейское.

Город был взят 11-го февраля. Но поспешный приказ о наступлении не был подкреплён резервами, горючим и боеприпасами. Всего 37 танков и 4 тысячи человек участвовали в наступлении. Тогда в общем наступлении советских войск подвижная группа по всем направлениям состояла всего из 137 исправных танков, которыми хотели захватить областной центр и железнодорожную станцию Волноваха. Удачное было только начало: наступавшие захватили в селе Гришино 660 исправных автомашин, затем на ж.д. станции в Красноармейске более 50 паровозов и более 1500 автомашин. Это не привело к дальнейшим успехам. Продолжать наступление в сторону Волновахи и областного центра было невозможно.

Немецкое командование обнаружило, что они, потеряв Красноармейск, лишились коммуникаций на восток по железной дороге.

В Красноармейске находилась база по снабжению фронта горючим, масса военных и продовольственных складов. Обход Красноармейского по однопутной железной дороге Чаплино-Пологи-Волноваха (с разворотом составов), а также использование однокорейки Запорожье-Пологи (на которой мост через Днепр был разрушен) не решало проблему снабжения армий Вермахта в Донбассе и на Дону горючим и военной техникой. Горючее по пути следования к войскам переливалось на автотранспорт, а затем - обратно в ж.д. вагоны, а производительность автотранспорта была ограниченной в связи с малым парком на участке под Красноармейском и большого плеча подвоза (ок. 100 км по заснеженным дорогам).

День 18 февраля 1943 г. считается последним днём «Скачка» в советской историографии. На следующий день противник в лице группы армий «Юг» (Э.Манштейн) после перегруппировки войск и введения в бой резервов перешёл в контрнаступление в районе Краснограда, Перещеприно, а днём ранее усилил нажим на Красноармейское.

К началу контрудара немцев в 4-м гвардейском Кантемировском корпусе и в ополчении оставалось всего 17 исправных танков (из них 8 лёгких) и не более 1000 бойцов. Командующий Юго-Западным фронтом генерал-полковник М.Ф.Ватутин запретил отступление на север (откуда начинали и где были наши войска) и приказал выполнять задачу, поставленную Ставкой ВГК - наступать на Сталино и Волноваху.

22 на 23 февраля остатки советских войск вышли из города. Раненых оставили. Немцы вернули город. Оставленных раненых и мужское

гражданское население города вместе со стариками и детьми эсесовцы из дивизии «Викинг» расстреляли.

14 партизан, перекрыла дорогу Днепропетровск-Красноармейск, не допуская 10 часов подтянуть свежие силы к Красноармейску. Но это не спасло положение сил Красной армии в городе.

Бронетанковая колонна немцев прошла через эту дорогу и завершила разгром наших частей в Красноармейске. Много кантемировцев при этом погибло и новобранцев из числа добровольцев, вступивших в Красную армию.

Рядом в районе Доброполя в окружении неприятеля сражались: 18-й танковый корпус, 183-я танковая бригада (10-го танкового корпуса) и 9-я отдельная гвардейская танковая бригада. Они помогли выйти из Красноармейска небольшому остатку Кантемировского корпуса и, оставив прикрытие из танкового батальона (капитан И.М.Коваленко) и мотострелкового батальона (И.М.Магонов), с боями прорвались к Красному Лиману, к своим войскам. В поле сражались бойцы прикрытия, там полегло более сотни красноармейцев.

Остатки бойцов прикрытия и добровольцев прорвались к селу Степановка (Александровский район), где находились основные наши войска.

Два дня шли бои. Против полутора десятков танков сражалось не менее 100 танков противника. Вырвались немногие. Один экипаж из 50-й танковой бригады 8 часов сражался и не пропустил противника, уничтожив 7 танков. Немцы после этих боёв вновь заняли почти весь север области. В Красноармейск опять вернулась немецкая оккупация – 10 дней продолжался террор. Гитлеровцы, вернувшись в город, зверствовали – расстреляли более 5200 человек. Массово расстреливали мужчин, стариков и детей-подростков. Многих захваченных раненых бойцов немцы расстреляли 19 февраля у стен городского кладбища. После освобождения от фашистов только на главной площади города захоронили 300 бойцов дивизии.

К 3 марта 1943г. сражение окончательно перешло в фазу обороны Южного, Юго-Западного и Воронежского фронтов. В середине марта был занят противником г.Харьков. Фронт от Славяносербска до Белгорода стабилизировался на Северском Донце, от Снежного до Таганрога - на Миусе. Оборонительная фаза сражения в конце февраля не обошлась без больших и малых «котлов», в которых бились в окружении части 6-й армии, группы Попова, а также Южного фронта на Миусе. Бои местного значения продолжались в районе Чугуева, Балакдеи, Изюма, Красного Лимана, Лисичанска, в среднем течении Донца, юго-западнее Ворошиловграда и на Миусе вплоть до июля 1943г., - до начала Миусской и Изюм-Барвенковской наступательных операций.

Наибольшие потери понесли 178 танковая бригада, 52, 78 сд в Артемовском районе у населенных пунктов Соль, Бондарное, Петровское, 57 гв. и 195 стрелковые дивизии в боях за Славянск; бригады танковых

корпусов за города Красноармейск и Доброполье. Всего до двух тысяч убитыми.

Освобождена эта территория была лишь в сентябре 1943 года в результате Донбасской операции.

В феврале/марте 1943 года (точно не известно) жители с.Ровный хоронили погибших в округе советских солдат в одну братскую могилу вместе с теми, кто на окраине этого села был расстрелян немцами как партизан. Всего 160 человек. Найденный акт был написан бухгалтером местного колхоза.

Сначала могила была в с.Ровный, а в 1950-х гг. перенесена на центральную усадьбу колхоза в с.Красный Лиман. На могиле установлен памятник, она ухожена, на мраморной плите выбиты имена тех известных погибших. После нескольких месяцев переписки, моя бабушка уже со своей семьей отправилась на встречу с этим журналистом, который рассказал все в подробностях и показал место захоронения.

Члены моей семьи еще два раза были на могиле прадеда, последний раз в 2013 году.

В ноябре 2013 года на Украине случился политический кризис, закончившийся сменой власти. Действия власти привело к массовым общественно-политическим акциям против действий националистов в Донецкой и Луганской областях, а потом к военным действиям и образованию независимых республик – ДНР и ЛНР.

Территория, где мой прадед воевал в 1943 году с фашистами, была в эпицентре военных действий, а по Минскому протоколу (от 05.09.2014г.) оказалась в 30 километровой буферной зоне. Поэтому не знаю, смогу ли я когда-нибудь побывать на могиле своего прадеда.

Такова история моего прадеда. Может быть, для всей страны он был только солдатом, отважно защищавшим свою родину, но для моей семьи он навсегда останется героем!

3. Заключение

В ходе работы я узнала много интересного о своём прадедушке. Хорошо изучив семейный архив, материалы в Интернете, побеседовав с членами семьи, сделали вывод.

Мой прадед – Свинарёв Иван Тимофеевич, прожил недолгую, но счастливую жизнь. Он успел жениться – его жена, моя прабабушка Свинарёва Анастасия Васильевна, которую я не видела, ждала его до 1976 года и верила, что извещение о том, что «пропал без вести» это не значит «умер». Его дети, сын Виктора и дочь Валентина, выросли хорошими людьми, любили своего отца и в такой же любви воспитали своих детей, внуков и правнуков.

Я считаю, что нужно учиться у поколения наших прадедов стойкости, мужеству, воле к Победе, научиться жить так, чтобы не было стыдно перед самим собой.

Мы гордимся, что у нас был такой близкий и родной человек. Каждый год я с гордостью несу его портрет на шествии «Бессмертного полка».

Историю его жизни я буду помнить и обязательно передам своим детям. Память должна жить!

Приложения

Приложение №1

Свинарев Иван Тимофеевич 8 июня 1918г. г.Баку

Свинарев Иван Тимофеевич (слева) с братом Николаем 1920г.

Свинарев Иван Тимофеевич перед войной

Переписка моего двоюродного деда с журналистом Семенченко В.Н.

Уважаемые Анастасия Васильевна,
 Валентина Ивановна, Виктор Иванович,
 все Овшаровы!

Сердечно поздравляю вас с праздниками
 Ми Мад. Их, как известно, немало.
 Пусть у вас будет в семье раз
 раз больше удачи во всех делах,
 крепкое здоровье, благополучия.
 Всего вам доброго!
 У нас все хорошо. Мишица.

Ваши В.В. В.Н. Семенченко.

Художник А. Лоцилин

А08875-70
 Т. 2-000 000
 з. 1300
 1-я Обр. тип.

УПРАВЛІННЯ В СПРАВАХ ВИДАВНИЦТВ,
 ПОЛІГРАФІ І КНИЖКОВОЇ ТОРГІВЛІ
 В И К О Н К О М У
 ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
 ДЕПУТАТІВ ТРУДЯЩИХСЯ

Редакция газеты „Маяк“

343100 м. Красноармейск, вул. Ленина, 111. Теле-
 фон № 2-04-49. Р-р 00363602 в Красноармейскому
 відділенні Держбанку

від _____ № _____

на № _____

УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ИЗДАТЕЛЬСТВ,
 ПОЛИГРАФИИ И КНИЖНОЙ ТОРГОВЛИ
 И С П О Л К О М А
 ДОНЕЦКОГО ОБЛАСТНОГО СОВЕТА
 ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

Редакция газеты „Маяк“

343100 г. Красноармейск, Донецкой области, ул.
 Ленина, 111. Телефон № 2-04-49. Р-с. 00363602 в
 Красноармейском отделении Госбанка.

Уважаемый Виктор Иванович!
 Как дела? Теркаете карту слов,
 но мне приезжали и из Харькова. Марш-
 рут и расписание повторил 9-го мая.
 Вышла ли газета. Вспоминаю светлые?

С любовью В.В.

УПРАВЛІННЯ В СПРАВАХ ВИДАВНИЦТВ,
ПОЛІГРАФІЇ І КНИЖКОВОЇ ТОРГІВЛІ
В И К О Н К О М У
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ДЕПУТАТІВ ТРУДЯЩИХ

Редакція газети „Маяк“

343100 м. Красноармійськ, вул. Леніна, 111.
Телефон № 2-04-49. Р-р 00363602 в Крас-
ноармійському відділенні Держбанку

від 30.06.76 № _____

на № _____

УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ИЗДАТЕЛЬСТВ
ПОЛИГРАФИИ И КНИЖНОЙ ТОРГОВЛИ
И С П О Л К О М А
ДОНЕЦКОГО ОБЛАСТНОГО СОВЕТА
ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

Редакция газеты „Маяк“

343100. г. Красноармейск, Донецкой области,
ул. Ленина, 111. Телефон № 2.04.49.
Р-с. 00363602 в Красноармейском отделении
Госбанка.

400059 г. Волгоград
ул. Курчатова, 12, кв. 37

г. Свиначеву В.И.

Добрый день, Виктор Иванович!

Письмо получил. Спасибо. Рад, что доехали хорошо. Только Вы уехали, приезжала еще одна семья из Харькова. Но они быстро уехали, в тот же день. И знаете, огорчили. Не смог я, как следует, поговорить с ними. А мне ведь это очень нужно. Ну, ничего, будем надеяться на то, что приедут еще, обещали.

А совсем недавно еще были две дочери погибшего у нас воина, из Москвы. Ночевали у меня. Так что материал накапливается.

Высылаю Вам фотографии. Если соберется приехать сестра, рад буду встретить. Пусть предупредит, телефон у меня 2-13-20. В августе, по всей видимости, я буду в отпуске.

Привет Вашей мамаше, жене, детям.

Иду письма.

С уважением

Ответственный секретарь

Василий Николаевич
СЕМЕНЧЕНКО
Василий Николаевич.

Здравствуй Вадим, у нас есть
Маша и Вера Ильичевы, Виктор Иванович,
все остальные члены нашей семьи!

Письмо, банкетом с сувенирами и книжками
получил давно. Но ответа, как видите,
только Генерал. Виновал, конечно. Но прошу
еще подождать. Своея боля, а тут семья —
заготовки, ремонт в квартире и т.д. За-
шлая слова и маминское много пере-
мени. Сейчас уже почти все отбавил.
За это время и книгу прочел "На стрельби-
ще века". Коммунистический, своеобразный;
гражданский человек говорит о войне.
Особо понравилась глава на войне, кото-
рые написаны Вадимом Ильичем

Ивановым. Спасибо Вадим, ребята, Буряк
возможность, приезжайте к нам, кохо-
дите по той земле, где сейчас Ваше
завоевание и такой дорогой землей
Ваша земля, один из величайших
солдат Вашей страны...

В ноябре, вероятно, еду за отчетом.
Ковидному могу со Симонова. Есть
правда, более подробный материал
о другом войне, но он вернее,
мы нельзя забывать, вернее не забывать
письмо. А тут люди и писатели
— еще с гражданской.

В семье у нас все нормально сейчас.
Правда, Вадим иногда прихватывает войну — сейчас,

У меня не сейчас, кажется, ушло. Когда-то.
У нас ушли рыбки морозы - померзло
в стелли много свеклы, в саду яблони и
груши. Горюхины и ты, свеклы уходят
свеклу, свекла и Воль, много не отожде
от холода.

Дети - Валера ушел, Катюша растет.
Все нормально. А как у вас?
Не болеете? Как Настасья Васильевна?
На этом заканчиваю,

С уважением
Вели отцовский.

До свидания.

С уважением
Вели

р.с. Виктор Иванович! Мельза и на
Вашем производстве гостить у
Кукла и Кукла, чтобы устроить
наши зинзивные стены все
попытки. Лепную, перь возьми,
у меня, на зиму надо гостить. Обещать,
пока у тебя, рожки и потом
собиру. Всем по, конечно, не
слишком затруднительно Вас.

С уважением
Вели

р.с. Милдрико на домашний адрес.

400059, Волгоград
ул. Курчатова, 9, 12 кв. 37
Симонья Милдрико и т.д.

Здравствуйтесь, уважаемый
Виктор Иванович, все Ваше
семейство!

Получил Вашу посылку. Пользу-
юсь еще спасибо Вам, Виктору Ива-
новичу, Тодунгоя! Молодо еще
иногда, что Вы не намерены
сколово денег всевплать. Ож-
идемо-то 15 руб, а можете быть
Вы больше замлатили? Ваши-
шине мне, Виктору Ивановичу,
а то всег совет меня лучше
поглать. Делым всег у кого
они шине!

У нас в общин то все корманно:
кравда, мелкого болели, но сит-
тае все корманно. На работе
танне без сеоды шмерелины.
На 22-25 февраля организаци
в общин трое организаци,
которые всевплать в феврале
сумзреть. Будем всевплать
нашине, покону и этим
свои шине, Можете быть

Получил, но-аршине, на год!

кого-то венчалюш.
и уже тогда огуз шлеаь,
Работы как всегда шлеаь, во
в последние годы Го-левице
ДОСААФ (моя тема) обшлю шлеаь
в коллени, и з там и не селю
взяюся з общешенне сообразно
машиниста. Катан, шлеаь
научаюшш "почетным званном
ДОСААФ" селю? ош мени брешш
себ и мою сержантскую гурз;
Тарех заныла, и шлеаь в обшлю
но оформилшшо.

Шшан, селю рас шлеаь обшлю
шлеаь шлеаь. шлеаь шлеаь,
обшлю шлеаь. шлеаь шлеаь
сербшля гелю.

С продуктамш у нас по-сего-
му, от шлеаь (башш в шлеаь
шлеаь в шлеаь) шлеаь, шлеаь и у
шлеаь шлеаь, но шлеаь шлеаь.
шлеаь на шлеаь. Катан, шлеаь шлеаь
шлеаь шлеаь шлеаь шлеаь шлеаь
шлеаь шлеаь шлеаь, шлеаь шлеаь.
шлеаь шлеаь, шлеаь, шлеаь,
шлеаь шлеаь. шлеаь шлеаь шлеаь,
15. 11. 77. шлеаь

Здравствуйтесь, Владимир Иванович,
весь Ваша семья!

Пишу Вам колум. Спасибо большое за
бескорыстную помощь в подготовке моего
(ред-го) мемуарника к летнему сезону.
Спасибо за поздравления с юбилеем и
поприветствия знакомой".

Помню о Вейнере Гродовиче. Был у
нас тов. Асенов из Таллаевки - командир вво-
да 9-й танковой бригады (эта часть участво-
вала в боях за Курский рн и в сентябре
1943 года, когда он уже окончательное был
освобожден от немцев). Именно за это
я участвовал со своей командой, а именно,
что они были у нас и в Гродове, о чем
в городе никто не знал. Помню знаменитую
мать маршалов уже не знаю. Выявля-
лось, что некоторые командиры из "моего"
списка, вероятно, были именно из этой
бригады. Одного, лейтенанта из Хер-
кова, у которого не было из каких он
части, мне подтвердили из ~~Архива~~
мо сестры, что он был в 9-й бригаде, но
в. Вешенкой командиром, знаешь и
еще один танкист был из этой же
бригады. А с этой бригадой танков
действовала 11-я мотострелковая
бригада, о которой мы тоже почти
ничего не знали, кроме одного участ.

-2-

еще рисовать где-то газету. И это уже
ближе к тому, что хотелось сделать,
пока ребята не приехали не решившись, что
матчаб вынесено с ледяными о свина-
риве, т.к. залузи еще в уакед. вадву,

В оставшемся на работе без изме-
нений. Забавно - вздох, основ-
ной работы, как говорят у нас,
на утроне, "до дна", а на
полномолу - остается идея,
если не считать своего личного,
личного.

В смысле все нормально,
ураваюсь оо меня, вам и
детей вашей маме, вам и
ребятам. Возможно, ваша
решилась приехать - миссия
ураваюсь. Всего вам доброго.

С уважением Визу
28.11.77.

Моя прабабушка Свиная Анастасия Васильевна и её сын Свиная Виктор Иванович на могиле мужа и отца в п.Красный Лиман, 1976г.

Фото братской могилы в п.Красный Лиман, где захоронен мой прадед
Свинарёв Иван Тимофеевич, 1976г.

Документальний очерк «Лыжники» Семенченко В.Н в газеті «Маяк»

До 30-річчя Великої Перемоги

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ НАРИС

1. Біля джерел пошуку

Сніг, наждаку! Серце біл притиснути звети. Пам'яті безсмертних поклонися. Що життя за тебе віддали!

Віктор ВАСИЛЮК

КІЛЬКА років тому, вивчаючи архіви документи і про звірства німецько-фашистських загарбників, заповняв ними у нашому місті і районі, я потрапив на довжину літосаву 1943 року. Петро Федотович Чижиков, будувальник будишкового корпусу «День урожаю» розташованому в с. Ровному (нині радгосп «Молочний»), писав: «Шел жорстокий зливець бить на полі брані біля хутора Ровний, Родня і Запоріжжя було підбрано поховано 190 бічків і командирів Червоної Армії, які загинули за звільнення Красноармійська. 133 з них поховані в братській могилі в хуторі Ровний».

У невеликому списку, поданому до цієї доповіді, першим названо найстаршого за вісьсьоним званням — батальйонного комісара Клушина Олександра. Підкреслювалося, що при ньому було знайдено медаль «За відвагу».

М 9153 і орден Червоної Зірки № 21984. Номери бойових нагород послужили витоком до пошуку більш докладних відомостей про героя.

З архіву Міністерства оборони СРСР навіть не відповіли. Виявляється, не без причин, у довідці прізвище написано з помилкою. Про це говорить сама доповідь: «По обліку Головного управління надії числяться».

Вісьсьоний комісар 7 окремої лінійної бригади майор Клушин (а не Клушін) Олександр Олександрович, 1913 року народження, пропав безвісти в 1942 році...

Клушин О. О. нагороджений медаллю «За відвагу» в березні 1940 р. і орденом Червоної Зірки в листопаді 1941 р.

Інших відомостей немає. Таке повідомлення приголомшило. По-перше, бо в довідці ваше місто не було. Отже, тоє «пропа безвісти» дуже загадкове.

По-друге, прізвище, в тому 1943 року, Красноармійська звільняли від фашистських танкістів капітанів — про це в «Маяку» написало немало. З ветеранів же усталеної дивізії, які побували у нас в редакції, ніхто ніколи не згадував про лінійника. Тож закінчили комісар з'явився у нашому місті. Довелося ще раз погортати архівні папки, а написом «Звірства німецько-фашистських загарбників у Красноармійському районі в 1941—43 рр.»

І ось знову документ. На цей раз більш повний акт складений тим же П. Ф. Чижиковим. Серед названих ним героїв, похованих у Ровному, був Клушин (а не Клушін) Олександр Олександрович, партійний квиток № 2769499, номери тих же орденів і медалей, адреса сім'ї.

Я попросив знайти братську могилу. Виявилось, що такої в Ровному немає. Невже бухгалтер помилився? Старажи розповіли, що П. Ф. Чижиков у Ровному, як і тимчасово, а німці, які звільняли Донбас від фашистів, зокладали. Повернувшись з фронту в рідне село на Дніпропетровщині і там помер. Мені вдалося знайти і інших людей, які тоді ходили полеглий героїв і братську могилу. Спершу вона була неподалік від асфальтової дороги Красноармійськ — Дмитров, напроти кооперативного радгоспу «Молочний», а в 50-х роках остаточно геробувалися на перевелі в містечку Країстий. Там, що біля залізничного вокзалу, на території радгоспу тодішнього колгоспу «Сіме» там в Перемогі

за мене написав К. Досоглазов, один з ветеранів-каптанів, до яких звертався з метою уточнення участі лінійника у бою за Красноармійськ. Він з упевненістю заявив, що лінійник підтвердив: «Після нас боїв у Красноармійську ми з годиною на годину чекали підходу частин 10-го танкового корпусу і 7-ї окремої лінійної бригади. Окремі частини, маючи наказ вишого командування, підійшли до Красноармійська, але змушені були приймати бій з ходу, згідно з обставинами, і там, де зійшлися з противником... Янчо не помиляюсь, то лінійник повинні були йти в Красноармійськ через радгосп імені Шевченка...»

Повністю розвіля сумнівні книги «Навістроні» (Військово-історичний нарис про бойовий шлях 4-го гвардійського танкового корпусу), яка вийшла в 1971 році. І автори А. В. Кузьмін та І. І. Краснов на основі архівних документів пишуть:

«Через три доби, 7 лютого (1943 року — В. С.), в Краматорську зосередився весь корпус, маючи в своєму складі 37 бойових машин, 17 танків було передано з 14-ї в 12-ю гвардійську танкову бригаду, а 13-а гвардійська танкова бригада, як і раніше, залишалася без бронетанкової техніки. Командуючий рухомої групи (генерал-майор М. М. Пономарев) послить кер...

вав полковник Куликов. Щоб не дати можливості ворогові закритися на проміжних рубежах, генерал Пономарев 10.ІІ.1943 р. поставив 4 гвардійському танковому корпусу нове завдання: перелати зайняті ними ділянки оборони в Краматорську. З у танковому корпусу, не пізніше кінця цього ж дня нанести удар на Красноармійськ, оволодіти містом і відкрити шляхи відходу добаскому утрюванню ворога на Захід. Лінійний батальйон 7-ї окремої лінійної бригади направити на ст. Волновага, радгоспним шляхом арбувати техніку в районі і вивести станцію з ладу на 10—15 днів...»

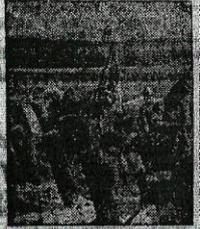
Так воно і було. Перелаті загін корпусу, оцолований Героєм Радянського Союзу полковником В. Шибановим, на шляху 11 лютого вбив фашистів в Красноармійська. В наступні дні на допомогу їм у місто прорвалися й інші частини, в тому числі 7-я окрема лінійна бригада.

Лінійники у бою з фашистами в нашому місті зликали героїчну спадку в історію Великої Вітчизняної війни. Бойовий шлях воєнних вилх вадким шлюком. Кілька танків заслонили і укріплені пункти противника нападати вивалити і громити ворога. Про це з готовістю розповідають деякі з ветеранів бригади, ті, хто бився за наше місто замирилися з...

ФОТОЛІТОПИС НАРОДНОГО ПОДВИГУ

Випишувачі танків. Сталинград, 1943 р.

Будівництво оборонних споруд на підступах до Москви в 1941 році.

Кращі воєнвальники Удеско-ану прибули на фронт. Вони вивчили і впровадили досвід політруків у військових землях. На відміну від інших...

2. Бойовий маршрут — у тил ворога

У той час, коли під Сталинградом точилися найзапекліші бої і ворог, напружуючи останні сили, марно намагався скинути мужніх захисників у Волгу, далеко на північ, неподалік від цієї ж ріки, формувалася окрема ліжна бригада. Командування її — на той час командир полковник О. Т. Шмаков, заступник його з політчастини О. О. Клушина, начальник політвідділу Н. Я. Ткачук, інші офіцери, сержанти і солдати були в основному досвідчені воїни, обстріляні в перший період війни. Прибуваючи після лікування з госпіталів, фізично добре розвинуті, всі вони знали, що бригада готується воювати в тилу німецько-фашистських військ. І хоч нікому з них не було відомо, де саме зустрітяться на цей раз з ворогом, кожен вірив: це буде скоро. Того вимагала складна обстановка на фронтах, особливо під Сталинградом. Відчувалося, що по напруженості залягли ліжники везуть і вночі не знали відпочинку. Вся учбово-бойова підготовка і політична робота в батальйонах і ротах була максимально наближена до майбутніх воєнних дій. У січні 1943 року бригаду передали в розпорядження командуючого групою військ генерала М. М. Попова. А невдовзі вже новий командир бригади полковник П. Г. Куликов одержав бойовий наказ — вантажитись в ешелони. Спершу їхали залізницею, а зі станції Поворіно бригаду перекинули літаками в тильно-воєвільський від гітлерівців Старобільськ. Звідти форсованим маршем ліжники рухалися через Кременчук, Красний Ліман і під Слов'янськом перетнули Сіверський Донець. Того ж дня в боях прорвали ворожу оборону і рушили далі в тил ворога, на Красноармійськ. Наше місто було кінцевим пунктом першого бойового маршруту.

хвилю. У кантемировців тоді було всього 17 танків. Особливо посилили фашисти наступ 18 лютого. Маючи семикратну перевагу в техніці і озброєнні, вони увірвалися в місто і вклинилися між з'єднаннями 4-го гвардійського корпусу. Повсюди точилися кровопролитні бої. На східній і південно-східній околицях оборонялися 14-а і 9-а бригади, на західній 12-а і в центрі — 3-а бригади. Підірвали 7-ї окремої ліжної бригади відбивали удари ворога разом з танкістами...

Втрати у захисників міста були великі, з кожним днем все відчутніше ставала нестача боєзапасів. У ці критичні години командири, політпрацівники на передньому краї оборони показували приклади беззавісної хоробрості, відданості Батьківщині.

3. Комісар не пропав безвісти

Бессмертє встает в жарузе,
Когда умарает гвардейца
Михайла Семеновича.

В ОДИН з кровопролитних боїв на вулицях нашого міста, коли загинув командир першого стрілецького батальйону ліжної бригади, командуваним підрозділом взяв на себе комісар бригади майор Клушина. Учарван жетневих боїв за наше місто замполіт мінометного батальйону бригади О. Г. Погодас, що живе нині в Братську, згадує:

«Це було на світанку, здається, 22 лютого, Гітлерівці просто захабили. На якийсь вулиці неподалік від динасового заводу вони кинули на ліжників кілька танків, які вели нічний вогонь. Під їхнім прикриттям ішли автоматники. Наші мінометники та рота бійців, озброєних протитанковими рушницями, до вечора відбили кілька атак. Під час однієї з них від осколків ворожого снаряда загинув улюбленець бригади —

метаний батальйон ліжних поруч. мені на жаль, не вдалося побачити покійного Олександра Олександровича. А ввечері того ж дня мене так само поранило...»

Про те, що Клушина любив в бригаді, прагнули запозичити його крапці риси — сміливість, душевність, вміння глянути до себе і швидко рухатись, — свідчать і листи його однополчан. Витоки цієї любові прохуюються у характері героя, його відданості справі, якій присвятив а потім і віддав за не своє життя.

30-річний комісар був душею бійців і командирів, бо умів у важку хвилину підбадьорити їх, вселити впевненість, що ворога будуть розбиті і настане світлий день. З юнацьких років образив несподіваний страх. Олександр Олександрович залишався вірним собі до останніх хвилин.

Мені вдалося відшукати дружинку загиблого героя О. Д. Трефілову. Вона виховала дочку Сіна і живе нині в місті Мантурово, що на Костромщині. Ольга Дмитрівна розповіла про замполіта бригади ліжників, а доповнила це розповіді сестра комісара Ганна Олександрівна.

Народився і виріс він на Костромщині в багатодітній селянській сім'ї. Батько Олександра, Олександр Юхимович, крім своїх пліч, виховував ще трьох дітей свого меншого брата Миколи, який загинув в окопах першої імперіалістичної війни. Тому зразок жінки залицявся на найкращій середній школі 13-річний Альона Павловна працювала по-сильним Ухтубузького воєнкомком. Юнак рано вступив до мав номкомду. Як одного з найкращих, його висунули на роботу в Мантуровську організацію Товариства, а згодом направили на навчання у Владимирський робфаку. Пізніше учився в Тимирязевській академії, та через матеріальні труднощі в сім'ї на другому курсі змушений був її залишити і перевестись на заочне відділення Горьковського педагогічного училища. Викладав історію, а згодом став директором школи. Педагог брав активну участь у колективізації. В 1937 році його обрали секретарем райкому комсомолу, але згодом призвали на службу в Радянську Армію. Там він закінчує військову політичне училище.

Політрук Клушина воював на Халхін-Голі за

даної Армії О. О. Клушина у Смоленську застає Велика Вітчизняна війна. Майже з перших днів війни він на фронті. У лаконічних, насичених почуттями патріотизму до Батьківщини листах, які Клушина надсилав своїй сім'ї, політрук з захопленням пише про героїзм своїх однополчан. Траві був поранений, але незмінно повертався на передову. Після останнього поранення (у нього був переломаний середній перший палець, через що не міг підняти праву руку) навіть гвинтівку О. О. Клушина захищали начальником одного з московських госпіталів. Політрук не погодився з тим, щоб його списували в другий ешелон. «Вважаю, що в ці важкі дні Батьківщини листи писав він у рапорті, — мос місце на фронті».

Серед документів і спогадів, які мені вдалося зібрати в Червоноармійській газеті «Вперед за Родину» від 24 грудня 1941 року. Здається, що кожен рядок цього бойового часопису дихає героїзмом радянських воїнів Західного фронту, які наголову розбили гітлерівців під Москвою. Герой Радянського Союзу генерал-майор Л. М. Довгатор, політрук орденів В. А. Ананьєв і Б. Лискович, старшина А. П. Фіногеев, тисячі інших захисників столиці стояли на смерті. Про їхні подвиги лаконічно і переконливо пише газета. А поруч з цим на першій сторінці фото — зламаної ради фронту тов. Катков поздравляє з високою нагородою старого політрука О. О. Клушина. У ті дні

Ольга Дмитрівна приїждяла до чоловіка в розташування ліжної бригади. Вони чекали сина, продовжувача великого роду Клушинів. Ім'я йому дав тоді сам Олександр Олександрович. Але він так і не побачив його. 4 січня 1943 року ліжники вирушили на фронт, про що в той же день у Мантурово написав ад'ютант комісара. Це був останній лист з фронту. Тому коли в 1945 році Ольга Дмитрівна надіслала повідомлення, що її чоловік пропав безвісти в 1942 році, вона не повіривала тим страшним словам. Важко сказати, чому з'явився такий запис в особистій справі О. О. Клушина. Перше, тоді в боях під Москвою, щось трапилося з комісаром, але він живий. А ще брав участь у боях. Його дружина, дочка Марієта, ніби лікар, та син Володимир, інженер-енергетик, 27 років нічого не знали про долю свого чоловіка і батька. До того дня, поки в Красноармійську прийшов їм перший мій лист, а трохи пізніше й офіційальні повідомлення з військового та Міністерства оборони СРСР. Ім'я героя нині виставлено на мармуровій плиті пам'ятника воїнам, полеглим у боях з фашизмом у Красному Лімані Радянської міськради.

Якщо вам доведеться там побувати, зупиніться біля братської могили, поклоніться їй, хто життям своїм навчав Велику Перемогу і подарував нам мирне небо, часте небо над головою!

В. СЕМЕНЧЕНКО,
член Сімейної комісії ЦК СРСР.

4. Коли переважали сили ворога

...Ніколи не забувайте ні
наскільки на серці огричати
імена побитих і живих.

Михайло СВЕДЛОВ

М УЖНБО відстоювали наше місто від гітлерівців танкісти-кадетмировці та воїни інших частин, що приїшли на допомогу гвардійцям пізніше. Про командира мінометного батальйону лінійної бригади старшого лейтенанта П. І. Давька згадує його замполіт О. Г. Погодаєв. «Пам'ятається, — пише він, — Павло Іванович був призначений на фронт Куп'янським військкоматом із запасу. І хоч у нього не було фронтового досвіду, комбат умів командувати мінометниками. Сміливий і енергійний, він загинув смертю героя на своєму командному пункті в районі дивасового заводу приблизно 15—16 лютого 1943 року».

Після загибелі П. І. Давька командування батальйоном 82-міліметрових мінометів прийняв О. Г. Погодаєв. І це не тільки тому, що Олександр Гвардійцев був заступником командира. «У першому бою лінійників під час виходу в тил ворога біля селища Билбасівка, що під Слобідянськом, — говориться в бойовій характеристиці на цього командира, яку написав колишній начальник полтввідділу бригади Н. Я. Ткачук, — тов. Погодаєв показав себе кужним, стійким і безстрашним політраціанком. У критичний момент, коли мінометників оточили німецькі танки, він безбачливо організував вихід батальйону з важких умов і далі поспішав в тил ворога згідно з бойовим завданням командування».

У бою за місто Красноармійськ тов. Погодаєв був тяжко поранений. Одержавши наказ відходити з оточення, — продовжує тов. Ткачук, — в ніч на 23 лютого група лінійників у складі 320 чоловік під моїм командуванням з боями відступила в напрямку

вали на волокуші з лінійним мінометного батальйону. Вночі 28 лютого 1943 року у зв'язку з постійним переслідуванням ворога і ускладненням рани я змушений був залишити його в с. Золотий Колодязь Добропільського району разом з бригадним лікарем Манзенко Зосєю, яка погодилася доглядати за пораненим. Я запропонував йому здати мені партійний квиток, але тов. Погодаєв заявив, що йому дорожче всього партійний квиток...»

Випускниця Свердловського медінституту, військовий лікар З. Манзенко у тих тяжких умовах зробила все, щоб вижити замполіта

«У березні 1943 року — згадує тов. Погодаєв, — я вважав, що моя доля, доля тяжкопораненого у ворожому тилу, вирішена. І я попросив Зою, щоб вона залишила мене і сама вийшла до своїх. Переодягшись у селянський одяг, вона так і зробила. Мене ж передала на лікування Гей Марії Тимофіївні, тодішньому лікарю сільської лікарні, члену підпільної організації. Вона, її сестра Г. Т. Алямовська та інші мешканки Золотого Колодязя, як тільки могли, допомагали мені і багатьом іншим бійцям, тяжко пораненим у бою за Красноармійськ та інші населені пункти Донбасу. Цього ніколи не забуду...»

Н. Я. Ткачук та З. В. Манзенко пізніше ще воювали. В 1944 році, під час заміни одного з полків на передовій своїю частиною, колишній командир лінійної бригади полковник О. Т. Шмаков несподівано зустрів лікаря в санроті.

Від редакції: Надрукувавши нарис В. Семенченка про невідомих героїв війни, редакція сподівається, що відгукнуться безпосередні учасники і очевидці

Дітячкова розповіла про героїчну смерть майора О. О. Клушкіна та деяких інших лінійників, а також про вихід із оточення. На жаль, мені до цього часу не вдалося розшукати Зою Зіновівну, безпосереднього учасника боїв свідка героїчних подвигів радянських воїнів, які звільняли наше місто від німецько-фашистських загарбників.

З листів спогадів стало відомо прізвище ще одного воїна лінійної бригади. Замполіта одного з батальйонів капітана тов. Ципілева у бою за наше місто поранило, і начальник полтввідділу бригади Н. Я. Ткачук дозволив йому виходити з оточення самостійно. Натрапивши на гестапівців в одному з сіл, капітан довго відстрілювався і врешті решт загинув. Це стало відомо Ткачуку вже після війни. Вчителі цього села (якого саме, на жаль, невідомо) повідомили в Уфу дружини Н. Я. Ткачука про те, що її чоловік загинув, і ними таємно від гітлерівців похований. До такого висновку жінки дійшли, виходячи з того, що у загиблого офіцера знайшли листи Н. Я. Ткачука своєї сім'ї. Документи капітана Ципілева, уродженця Татарської АРСР, напевне, забрали гестапівці.

Тридцять два роки минуло відтоді, як у наше місто зайшли радянські війська. Протягом другої декади лютого 1943 року у Красноармійську тодішні заєздили бої з фашистами. Про багатьох воїнів, їхні героїчні подвиги розповіла за ці роки газета «Маяк». Названо сотні імен мужніх визволителів. Але ще чимало залишається невідомих.

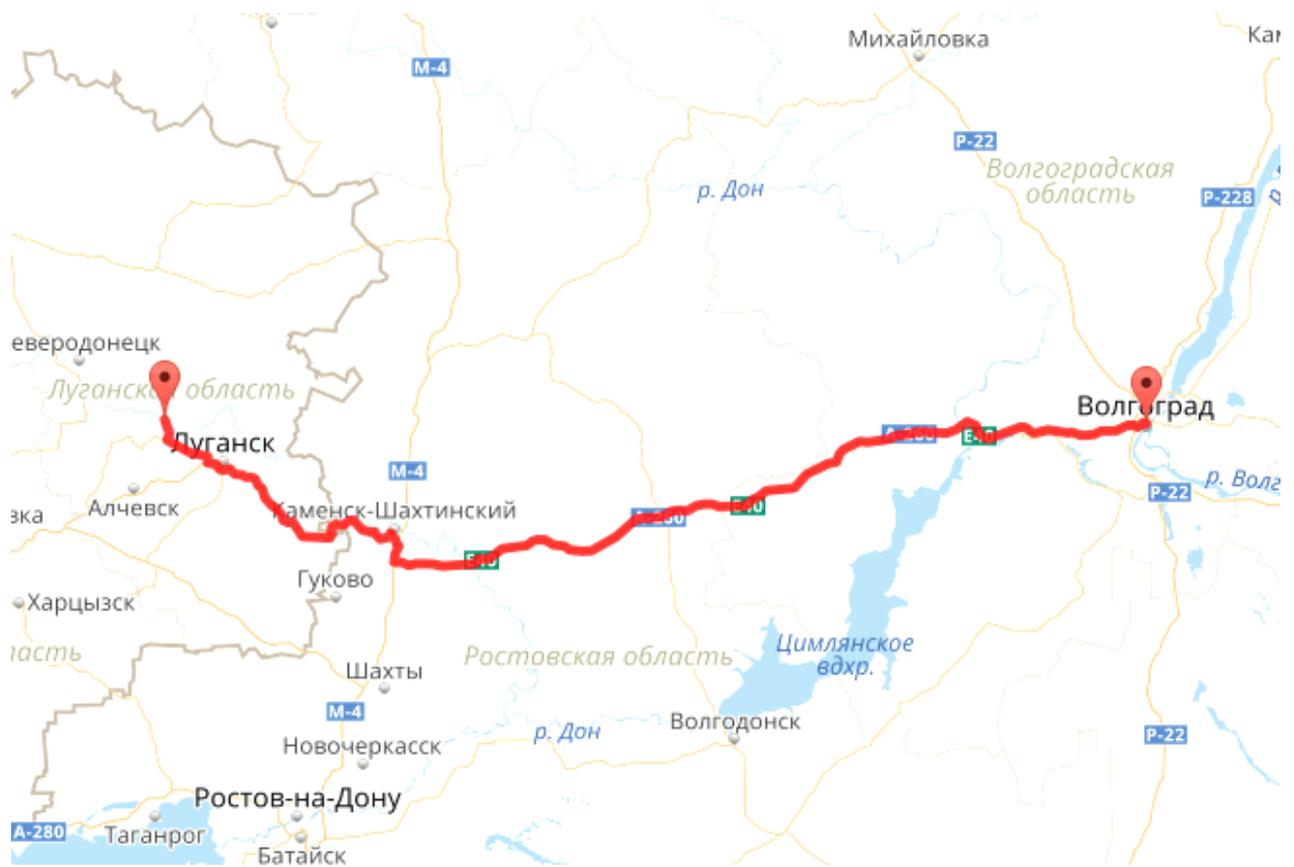
Ведучи пошуки, ступаючи розповіді героїв війни, знайомлячись з історією подвигів, мимоволі проникнешся великою повагою до бійців і офіцерів, захоплюєшся мужністю славних визволителів. У відчайдушній пам'яті потомків їхні імена зберігаються назавжди.

В. СЕМЕНЧЕНКО,
член Спілки
журналістів СРСР.

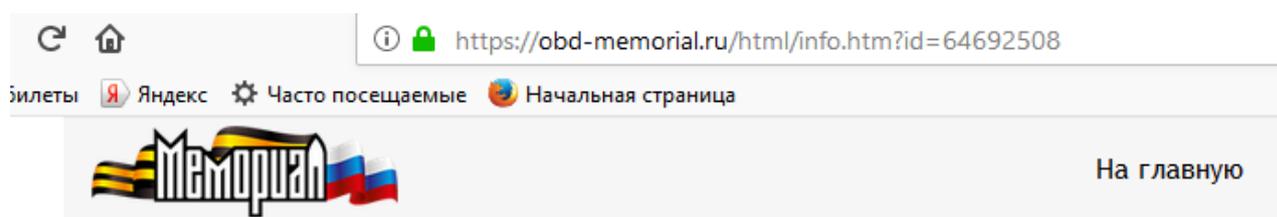
Въезд в п.Красный Лиман

Путь на карте от Волгограда до места захоронения моего прадеда

Результат поиска информации о моём прадеде на сайте «Мемориал»

[Расширенный поиск](#) / [← К результатам поиска](#)

Информация из документов, уточняющих потери

ID: 64692508

Фамилия: Свиначев

Имя: Иван

Отчество: Тимофеевич

Дата рождения/Возраст: __.__.1902

Дата и место призыва: __.__.1941 Быковский РВК, Сталинградская обл., Быковский р-н

Последнее место службы: 854 сп

Воинское звание: рядовой

Причина выбытия: пропал без вести

Дата выбытия: __.02.1944

Название источника донесения: ЦАМО

Номер фонда источника информации: 58

Номер описи источника информации: 18004

Номер дела источника информации: 326

**Мои дядя Свинарёв Иван Викторович и Свинарёв Евгений Викторович
на могиле деда в п.Красный Лиман, 2013г.**

Фото братской могилы в п.Красный Лиман, где захоронен мой прадед
Свинарёв Иван Тимофеевич, 2013г.

**Мои дяди: Свинарёв Иван Викторович и Свинарёв Евгений Викторович
и двоюродные братья: Свинарёв Константин Евгеньевич и Свинарёв
Тимофей Евгеньевич на могиле деда и прадеда в п.Красный Лиман,
2013г.**

Территория, где похоронен мой прадедушка, сегодня

**Шествие «Бессмертного полка» в Волгограде, Кировский район, 2018 год
(Даша Заварзина в центре)**

